

НАУКОВА СПАДЩИНА СЕРГІЯ ПОДОЛИНСЬКОГО: ДО РОЗБУДОВИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ЯКОСТІ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Починаючи з 50-х років минулого століття в економіці розгортається революція якості, яка полягає, зокрема, у становленні концепції «всезагальної якості». Це означає, що якість стає орієнтиром розвитку економіки, яка, в свою чергу, набула рис інтелектомісткості, наукомісткості (сайентизації) та освітомісткості. Тому у соціальній економіці особливої актуальності набуває поняття якості людського потенціалу – фундаментальної кваліметричної ознаки повноти розвитку потреб людини та можливостей їх задоволення.

Розуміння природи даної категорії, на нашу думку, дає енергетична парадигма. Відповідно до останньої енергія є джерелом забезпечення життєдіяльності організму людини, адже усі цикли його розвитку супроводжуються процесами енергетичного обміну. Фізикою доведено, що джерелом надходження енергії в будь який живий організм є сонячна енергія. Тому особливого значення при дослідженні якості людського потенціалу набуває енергетичне вчення Сергія Подолинського (1850-1891).

Контекстом виникнення енергетичної теорії праці С. Подолинського було завершення становлення класичної термодинаміки (початок ХХ ст.) та розвиток нерівноважної термодинаміки (пошук рівноваги у відкритих системах, що пов'язано з перерозподілом енергії). Такі на перший погляд далекі від проблем якості людського потенціалу дослідження дозволили видатному українському вченому С. Подолинському ще задовго до їх повного оформлення у наукові концепти розробити енергетичну концепцію праці.

Розбудована Подолинським енергетична концепція праці близька до фізіократичної економічної школи, оскільки його розрахунки базувались на фізичних величинах енергії та природничих началах. На думку вченого тільки праця (у її продуктивній формі) має властивість накопичувати і перетворювати енергію без її розсіювання, тобто перетворює її із нижчої форми у вищу, примножує її. Праця покликана задовольняти потреби людини, при цьому будь-яка праця є корисна і позитивна, вона примножує енергетичний запас на Землі. Дії, результатом яких є явища, протилежні праці, – це розкрадання енергії (наприклад, війна, обмеження народонаселення) [1, с. 205]. Отже, дії можуть бути конструктивні та деструктивні. І якщо перші покликані примножувати отриману від Сонця та накопичену на земній поверхні енергію, то другі – її розкрадають. Таким чином, при домінуванні конструктивних дій (праці) на Землі відбуватиметься приращення бюджету енергії, що, у свою чергу, за рахунок, накопичення нижчої

форми енергії призведе до зростання продуктивності праці. Отже, бачимо гармонійне взаємопроникнення наук, коли одна з них (економіка праці) вдало користується здобутками іншої (фізика). При цьому погляди С. Подолинського випереджали розвиток природничих наук, оскільки його енергетична теорія твердила про зростання енергетичного запасу у космогенній системі, що, хоч і базувалась на відкритті ентропії, однак у подальшому розвитку наукових поглядів ученого вийшла поза тогочасне розуміння другого закону термодинаміки. Таке протиріччя було характерне для багатьох різногалузевих наук того часу і вирішене пізніше після становлення синергетики.

На наш погляд, науковий доробок С. Подолинського має бути критично переосмислений у світлі нових досягнень науки та розвинений у новітні теорії енергетики праці та соціальної економіки.

Література:

1. Подолинський С.А. Вибрані твори / С. А. Подолинський / Упоряд. : Л. Я. Корнійчук. – К. : КНЕУ, 2000. – 328 с.

Н.Ю. Судомир

ст. гр. МЕФБі -11, кафедра АФМ

Науковий керівник к.е.н., В.Я. Карковська

НАЙБІЛЬШ ВРАЗЛИВІ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В ПЕРІОД КРИЗИ

Неготовність вітчизняних підприємств протистояти впливу економічних криз вимагає додаткових наукових досліджень проблем економічної стійкості підприємств та організацій. В першу чергу для того, щоб визначити найбільш вразливі сфери діяльності підприємств та вибір оптимальних управлінських рішень щодо мінімізації негативних наслідків майбутніх криз.

В такому випадку організацію доцільно розглядати як систему, яка складається з двох традиційних підсистем: підсистеми виробничої і підсистеми управлінської з набором відповідних підрозділів – елементів системи.

Перш за все, криза впливає на найважливіший елемент організаційної системи – підрозділи реалізації. Тому, що споживач, чи це покупець товарів народного споживання (громадянин) або споживач продукції виробничо-технічного призначення – компанія, наступна у виробничому ланцюжку, зустрічаються з проблемою обмеження ресурсів. Зниження платоспроможності споживачів в період кризи зумовлено різкими змінами доходів населення за рахунок обмеження оплати праці і масового скорочення